

Bladeren met sierwaarde

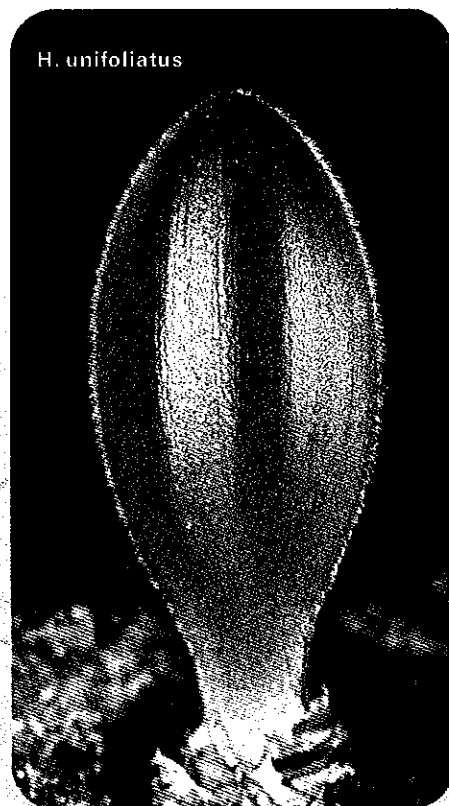
De gemiddelde consument waardeert bloembollen alleen om de bloem. Voor en na de bloei is de plant niet interessant, zeker het blad niet. Tuinbladen en programma's adviseren bollen soms ergens tussen te planten vanwege het lelijke blad. Er zijn echter blagewassen waarvan het blad gezien mag worden.

Amaryllisachtigen uit het westen van Zuid-Afrika hebben een opvallend groei- en bloeiritme. De planten vormen bladeren in de winterperiode (juni-juli) die afsterven aan het begin van de zomer (januari). Bloei volgt na de eerste regen aan het begin van de herfst in maart-april. Een bijzondere soort is *Brunsvigia bosmaniae*. Deze bloeit 'exact' drie weken na de eerste fikse regenbuien. U kunt er de klok op gelijkzetten.

Voor wie tulpen, hyacinten en lelies gewend is klinkt deze ijzeren regelmaat bijzonder. Het ritme is echter terug te voeren op overleven. De planten bloeien in maart-april en in mei-juni is het zaad rijp. Amaryllidaceae uit het winterregengebied van Zuid-Afrika vormen veelal bes-

achtige zaden, die direct na rijping uitlopen en bij bewaring kiemkracht verliezen. Logisch, want de zaden zijn rijp aan het begin van de winterperiode. Dan regent het bijna altijd, terwijl het de rest van het jaar bijna geheel droog is. De zaden kiemen in deze natte, gunstige periode en vormen direct een bol en daarna bladeren. Omdat de relatief zware zaden niet worden verspreid over grote afstanden staan rond een volwassen plant zijn nakomelingen.

Het Zuid-Afrikaanse geslacht *Boophone* omvat twee soorten, *B. disticha* en *B. haemanthoides*. Beide worden in hun voortbestaan bedreigd. Niet door wegeaanleg, huizenbouw of droogte, maar door het op systematische wijze uit de natuur verzamelen. Herkenning is eenvoudig. De bladeren staan in een waaivorm, zijn grijs-groen van kleur en zijn aan de randen gegolfd. De autochtone bevolking verzamelt ze vanwege de medicinale werking van de bollen. Deze bevolkingsgroep hecht sterk aan natuurlijke geneeswijzen. De Zuid-Afrikaanse overheid stimuleert dit, waardoor er rond Durban geen *Boo-*

phone meer groeit. De meest bekende *Haemanthus*, *H. albiflos* of poederkwast, heeft een wat oubolig imago in Nederland. Dit is de enige *Haemanthus*soort die zijn blad niet verliest in de rustperiode. Alle soorten wor-

foto's Peter Knipels

Brunsvigia bosmaniae
in The Woodhill

Boophone disticha (Ramskop Wild Flower Reserve, Clanwilliam)

Gethyllis affinis (Wawandis Farm Darling)

Haemanthus sanguineus (Tinie Versveld blomreservaat Darling)

den op het Noordelijk Halfrond gerekend tot de wintergroeiers. Het zijn behalve *H. albiflos* niet de makkelijkste planten om in bloei te krijgen, als wordt uitgegaan van in Nederland gekweekt materiaal. Blijft over het kijken naar de bladeren. Diverse soorten hebben fraaie bladeren. Bijvoorbeeld *H. pubescens* met zijn lange, bruin gekleurde haren die op de bladranden staan, maar ook *H. unifolius*. Deze plant vormt één succulent blad waarvan de bladrand is bezet met vele, korte haartjes. Verder is de bladrand paars van kleur. Daarnaast kennen diverse soorten een vergelijkbare bladtekening, waarbij het onderste deel van de bladeren aan de buitenzijde een paarse tekening heeft. Deze tekening loopt uiteen van vlekken tot een lijnenpatroon dat over de gehele breedte van het blad loopt. In Nederland zijn sommige gewassen moeilijker te kweken dan in het land van herkomst. Dat geldt bijvoorbeeld voor

Gethyllis. In Zuid-Afrika niet moeilijk te kweken, in Nederland erg lastig. Ze groeien nauwelijks, rotten makkelijk weg en bloeien niet. Rest ons alleen het blad. Bij de meeste soorten groeien de bladeren rechtop en hebben ze aan de onderzijde een paars gekleurde tekening. Verder hebben de planten een bladschede die spoedig na uitlopen van de bladeren verdroogt. De verdroogde bladschede en de verdroogde bladeren vallen niet van de plant af. In cultuur is het verstandig deze ook niet te verwijderen in verband met de kans op rotten. Zijn van de genoemde gewassen soorten interessant voor de Nederlandse bollenteelt? In beperkte mate. Ten eerste groeien de genoemde planten bij ons in de periode oktober-maart. Het zijn dus planten voor de kas. Planten opkweken zou kunnen

lukken. In cultuur bloeien de planten moeilijk. Het vinden van de juiste condities om de planten in bloei te krijgen is erg lastig. Het vergt veel uitzoekwerk. Elk soort kan anders reageren, ook al groeien ze naast elkaar in de natuur. Een uitdaging! □

Peter Knippels

Haemanthus pubescens (Tinie Versveld blomreservaat Darling)

Gethyllis verbeekii